

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 265/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho, v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], [REDACTED],

[REDACTED]
[REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED],
zastúpených JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou, Čajakova 5, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 981/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 981/2011 **boli porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 981/2011 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľkám **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každej **2 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Košice I **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. apríla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 981/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhujú, aby im ústavný súd priznal náhradu trov konania a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 10 000 eur, ktoré odôvodňujú predovšetkým právnou neistotou a tým, že mnohí z pôvodných účastníkov konania sa nedožili výkonu exekúcie ani za 10 rokov a do konania za nich vstúpili ich dedičia. Išlo pritom o osoby, ktoré sa po holokauste a 2. svetovej vojne vystaňovali do Izraela, zanechajúc v Košiciach, kde žili (kým nedošlo k ich deportácii), svoje nehnuteľnosti s tým, že sa raz vrátia a budú ich užívať.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky sú stranou exekučného konania v procesnom postavení oprávnených vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 Er 981/2011. Dňa 17. mája 2011 vydal konajúci exekútor upovedomenie o začatí exekúcie, proti ktorému podali povinní 1. júna 2011 námietky a taktiež aj návrh na odklad exekúcie, pričom ako dôvod odkladu uviedli podanie mimoriadneho opravného prostriedku, a to podnetu na podanie mimoriadneho dovolania na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky. Okresný súd 5. septembra 2013 uznesením sp. zn. 20 Er 981/2011 odklad nepovolil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 15. októbra 2013.

3. Dňa 3. októbra 2013 podali povinní návrh na zastavenie exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku. Predmetom návrhu bolo mimoriadne dovolanie podané na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Okresný súd uznesením z 3. septembra 2014 návrhu povinných na zastavenie exekúcie nevyhovel. Proti tomuto uzneseniu podali povinní odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd uznesením č. k. 15 CoE 227/2015 z 18. augusta 2016 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali povinní dovolanie na najvyššom súde, ktorý uznesením č. k. 1 ECdo 3/2018 z 27. februára 2018 dovolanie povinných odmietol.

4. Povinní podali 26. septembra 2014 návrh na odklad exekúcie, pričom jeho dôvodom bolo podanie sťažnosti na ústavnom súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Dňa 23. júna 2015 okresný súd uznesením návrh na odklad exekúcie nepovolil.

5. Povinní 19. mája 2016 opätovne podali návrh na odklad exekúcie z dôvodu, že na ústavnom súde podali sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy týkajúcu sa porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces (ústavný súd viedol konanie pod sp. zn. I. ÚS 383/2016, pričom sťažnosť 8. júna 2016 uznesením odmietol).

6. Dňa 5. decembra 2016 povinní opätovne podali návrh na odklad exekúcie z dôvodu, že proti uzneseniu odvolacieho súdu sp. zn. 15 CoE 227/2015 podali dovolanie na najvyššom súde.

7. Dosiaľ posledný návrh na odklad exekúcie bol doručený oprávneným prostredníctvom ich právnej zástupkyne až 15. marca 2018, čo bolo v čase, keď už najvyšší súd rozhodol o dovolaní, ktoré bolo podľa povinných dôvodom na odklad exekúcie.

8. Povinní sa návrhom z 18. apríla 2018 domáhali zastavenia exekúcie, pričom o tomto návrhu nebolo dosiaľ rozhodnuté.

9. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 20 Er 981/2011 zistil, že okresný súd uznesením č. k. 20 Er 981/2011 z 8. júna 2021 rozhodol o pripustení zmeny účastníkov konania a uznesením č. k. 20 Er 981/2011 z 10. júna 2021 nepovolil odklad exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

10. Sťažovateľky zastávajú názor, že napriek skutočnosti, že povinní podávali neustále nové a nové návrhy tak na odklad exekúcie, ako aj na jej zastavenie, súd vzhľadom na neopodstatnenosť týchto návrhov mal konať obratom a bez zbytočných prietáhov.

11. Sťažovateľky argumentujú, že vo vykonávacom konaní od roku 2011 dochádza neustále k prietahom nielen zo strany povinných, ktorí tento právny stav a aj legislatívne možnosti zneužívajú, ale hlavne ide o prietahy okresného súdu, ktorý nerozhoduje voči neodôvodneným návrhom povinných dostatočne rýchlo a účinne, napriek urgenciám ich právnej zástupkyne.

12. Sťažovateľky zastávajú názor, že postupom okresného súdu, ktorý konal zdĺhavo a o poslednom návrhu povinných dosiaľ nerozhodol, došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III. Vyjadrenie okresného súdu

13. Ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 265/2021 z 26. mája 2021 vyzval okresný súd 2. júna 2021 na vyjadrenie a zaslanie spisu sp. zn. 20 Er 981/2011.

14. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 352/2021 zo 7. júna 2021, v ktorom poukázal na vysokú zaťaženosť exekučného oddelenia okresného súdu a uviedol, že súd až do 18. apríla 2018 postupoval v predmetnej veci plynulo a efektívne. Dĺžku exekučného konania podľa jeho názoru ovplyvnili predovšetkým povinní, ktorí podali námietky proti exekúcii a niekoľko návrhov na odklad exekúcie a zastavenie exekúcie. Proti rozhodnutiam súdu prvej inštancie podali opravný prostriedok, o ktorom rozhodoval odvolací súd, a raz podali aj dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Predseda okresného súdu zdôraznil, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a dovolací súd dovolanie povinných odmietol. Nečinnosť súdu od 18. apríla 2018 až dosiaľ hodnotí predseda okresného súdu ako zbytočný prieťah v konaní.

15. Predseda súdu pripojil k vyjadreniu i chronologický prehľad úkonov v posudzovanom konaní, z ktorého vyplýva nasledujúce:

„Dňa 6. 4. 2011 súd poveril vykonaním exekúcie, na základe rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 15 C/1377/2001-880 a Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co/155/2010-964, vo veci oprávnených [REDAKOVANÉ] a spol. proti povinným 1. [REDAKOVANÉ] a 2. [REDAKOVANÉ] na vymoženie uloženej povinnosti zaplatiť trovy predchádzajúceho konania vo výške 24.635,13 EUR a trovy exekučného konania, súdneho exekútora JUDr. Ľuboša Sidorjaka.

Dňa 16. 6. 2011 súdny exekútor doručil súdu námietky povinných proti exekúcii a návrh na odklad exekúcie.

Uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-52 zo dňa 11. 8. 2011 súd odklad exekúcie nepovolil a uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-54 z 11. 8. 2011 námietky povinných v 1. a 2. rade zamietol. Proti týmto uzneseniam, ktoré vydal vyšší súdny úradník, podali dňa 30. 9. 2011 a 30. 10. 2011 odvolanie povinní. Spis sp. zn. 20 Er/981/2011-1 bol dňa 11. 2. 2013 predložený na rozhodnutie o odvolaniach Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd dňa 4. 4. 2013 vrátil vec súdu prvého stupňa ako bezdôvodne predloženú pre nedodržanie postupu podľa § 374 ods. 4 OSP.

Sudca uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-106 z 5. 9. 2013 odklad exekúcie nepovolil a uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-110 z 5. 9. 2013 námietky povinných proti exekúcii zamietol.

Dňa 15. 10. 2013 súdny exekútor predložil súdu návrh povinného v 1. rade na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie.

Dňa 28. 10. 2013 súdny exekútor doručil súdu návrh povinných na odklad exekúcie z dôvodu podľa ust. § 57 ods. 1 písm. b) EP.

Uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-250 z 3. 9. 2014 súd odklad exekúcie nepovolil.

Uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-253 z 3. 9. 2014 súd návrhu povinných v 1. a 2. rade na zastavenie exekúcie nevyhovelo. Tieto rozhodnutia vydal vyšší súdny úradník. Proti týmto uzneseniam podali povinní odvolanie.

Dňa 1. 10. 2014 súdny exekútor doručil súdu návrh povinných na odklad exekúcie podľa ust. § 56 ods. 2 EP.

Uznesením sp. zn. 20 Er/981/2011-294 z 23. 6. 2015 súd odklad exekúcie nepovolil.

Dňa 26. 6. 2015 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach. Uznesením sp. zn. 15 CoE/226/2015-312 z 18. 8. 2016 odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie sp. zn. 20 Er/981/2011-250 z 3. 9. 2014 a uznesením sp. zn. 15 CoE/227/2015- 316 z 18. 8. 2016 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie sp. zn. 20 Er/981/2011-253 z 3. 9. 2014. Proti tomuto uzneseniu podali dovolanie povinní.

Dňa 12. 1. 2017 súdny exekútor doručil súdu návrh povinných na odklad exekúcie.

Dňa 9. 3. 2017 bol spis predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky za účelom rozhodnutia o dovolaní. Uznesením sp. zn. 1 ECdo/3/2018 Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie povinných odmietol.

Dňa 18. 4. 2018 súdny exekútor doručil súdu návrh povinných na zastavenie exekúcie, o ktorom súd doposiaľ nerozhodol.“

16. Sťažovateľky nevyužili svoje právo zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

18. Predmetom napadnutého exekučného konania bolo vymoženie peňažného plnenia. Po doručení návrhu povinných na zastavenie exekúcie bolo povinnosťou okresného súdu o ňom rozhodnúť, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov. Ústavný súd konštatuje, že z predloženého spisu okresného súdu nezistil skutočnosti, ktoré by poukazovali na skutkovú či právnu zložitost' posudzovanej veci.

19. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa

na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľky svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom neovplyvnili nežiaducim spôsobom jeho dĺžku.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu konania popísaného najmä v bodoch 9 a 15 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že okresný súd postupoval neefektívne, keď predložil odvolania povinných proti rozhodnutiam vyššieho súdneho úradníka priamo odvolaciemu súdu, ktorý mu vec následne vrátil ako bezdôvodne predloženú pre nedodržanie postupu podľa § 374 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, čo viedlo k predĺženiu konania o celý rok. Z vyžiadaného spisového materiálu ústavný súd tiež zistil, že okresný súd rozhodoval v napadnutom konaní o návrhoch povinných s neprímeranými časovými odstupmi. Absolútne nečinný ostal okresný súd vo vzťahu k návrhu povinných na zastavenie konania z 18. apríla 2018, pričom do podania ústavnej sťažnosti o ňom nerozhodol.

21. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť priet'ahy v konaní, ústavný súd so všeobecným odkazom na svoju ustálenú judikatúru neakceptoval. Vysoká zaťaženosť sudcov či jednotlivých súdnych oddelení nemôžu byť na ťarchu strany sporu a nemajú povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že neefektívnym a zdĺhavým postupom, ako aj neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 20 Er 981/2011 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou vo veci konal.

25. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľkám ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo o návrhu na zastavenie exekúcie rozhodnuté (bod 2 výroku rozhodnutia).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Sťažovateľky si v ústavnej sťažnosti žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie každej v sume 10 000 eur, ktoré odôvodňujú predovšetkým právnou neistotou a tým, že mnohí z pôvodných účastníkov konania sa nedožili výkonu exekúcie ani za 10 rokov a do konania za nich vstúpili ich dedičia.

30. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

31. Vzhľadom na konštatované zbytočné prietahy, neefektívny a zdĺhavý postup a neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúci na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 2 000 eur pre každého zo sťažovateľiek za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

32. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplataenia.

VI.

Trovy konania

33. Sťažovateľky si uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnou zástupkyňou.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2020, ktorá bola 1 087 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, t. j. za dva úkony 384,08 eur. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľiek je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešným sťažovateľkám náhradu trov konania v sume 460,90 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu